

u temeljima naučavanja Crkve bosanske« (*Radovi* 3, Zenica 1973).

Potpisujući vrlo često svoje radove sa Juraj Kujundžić objavljivaio je u publikacijama bosanskih franjevača: »Apokaliptička poruka stećaka« (*Dobri Pastir* 24, 1974), »Visočka biskupija« (*Dobri Pastir* 25, 1975), »Orfički elementi u simbolici stećaka« (*Dobri Pastir* 26, 1976), »Katedrala sv. Petra u Vrhbosni« (*Nova et Vetera* 27, 1978), »Katolička crkva u Bosni pod konac srednjeg vijeka« (*Nova et Vetera* 29, 1979), »Crkvene prilike u Bosni za vrijeme ranog srednjeg vijeka« (*Nova et Vetera* 30, 1980) i dr.

Đuro Basler bio je i uredživač brojnih izložbi, od kojih u zadnje vrijeme ističemo onu prigodom 100-godišnjice franjevačkog Muzeja na Humcu i »Blago bosanskohercegovačkih franjevača« (1989) koje su imale veliki kulturni odjek. U zadnje je vrijeme sređivao

franjevačke numizmatičke zbirke u Kr. Sutjesci, Fojnici, Kreševu i Širokom Brijegu.

Đuro Basler je bio i predavač na katoličkim fakultetima u Sarajevu, pa je za svoje studente priredio i priručnik »Kršćanska arheologija« Mostar 1986 i II izdanje, 1990 i priloge »Arheološki spomenici na području Trebinjske biskupije« (*Studia Vrhbosnensia* 2, 1988), »Arheološki spomenici kršćanstva u Bosni i Hercegovini do XV. stoljeća« (*Studia Vrhbosnensia* 4, 1991).

Kako reče na ispraćaju iz Sarajeva njegov kolega arheolog akad. A. Benac, otišao je »jedan od posljednjih pravih polihistora« Herceg-Bosne. Iz naše sredine otišla je jedna draga osoba, čvrstih životnih principa, častan, pošten i voljen čovjek, naučnik i izuzetni kulturni radnik.

Ante ŠKEGRO

Irma Čremošnik (1916–1990)

V visokem poletju, med oddihom v Slanem pri Dubrovniku, je nenadoma umrla Irma Čremošnik, dolgoletna kustodinja Zemaljskega muzeja u Sarajevu. Na ta dopust je odhajala polna načrtov za prihodnost, ne sluteč, da je prihodnost že tu. Toda tudi brez vsega tistega, kar je še nameravala, je bila njena strokovna pot bogata in zlasti zelo delavna.

V sarajevski Deželni muzej je prišla kmalu po vojni; pred tem je bila kratek čas profesorica v srednji šoli in sodelavka zveznega inštituta za varstvo kulturnih spomenikov. Do upokojitve je vodila sarajevski kustosiat za antično materialno kulturo, drobne najdbe. Nekaj časa je kot muzejska svetnica vodila tudi antični oddelek tega velikega in uglednega muzeja in sodelovala pri celi vrsti znanstvenih in publicističnih projektov. Ti so dokumentirani v *Glasniku Zemaljskog muzeja* in v drugih časopisih, strnjeno pa zbrani v *Arheološkem leksikonu Bosne i Hercegovine* (Sarajevo 1988).

Ukvarjala se je s problematiko strukture poselitve Bosne in Hercegovine, ki je bila zaradi rudnih ležišč za Rimljane posebej zanimiva, prispevala je k vojaški zgodovini. Morda je posebej pomembno, da je bila med prvimi v Jugoslaviji, razvajeni zaradi dobro ohranjene monumentalne antične arhitekture, ki je opozarjala tudi na pomen zelo neuglednega arheološkega gradiva, kakršno je rimska keramika. To delo jo je privedlo tudi med ustanovne člane združenja *Rei cretariae romanae fautores*. Segala je tudi prek okvirov rimske dobe; poznavanje rimskega gradiva jo je npr. spodbudilo k zanimanju za japodsko nošo.

Pisala je tudi za širšo javnost, mdr. je pripravila monografski prikaz rimskega stenskega slikarstva in mozaika v Bosni in Hercegovini. Najbolj vznemirljive rezultate je verjetno dosegala v poznejših fazah svojih raziskav, ko jo je študij rimske in poznorimske »kuhinjske« keramike vse bolj opozarjal na zgodnjersrednjevska najdišča podobne lončenine ali lončenine, ki se je razvila iz rimskodobne. Od tod je bil le korak do domnev o staroslovanskih naseljih z zemljankami. Monografsko delo o teh problemih je, kot kaže, žal ostalo bolj ali manj njena namera.

S slovensko arheologijo je bila ves čas trdno povezana. Izhajala je namreč iz družine ljubljanskega univerzitetnega profesorja zgodovine. Družina se je sicer ustalila v Ljubljani v času, ko je Irma že odšla na samostojno pot, vendar se je tudi ona z leti vse bolj štela za Ljubljančanko. Rada je prihajala debatirat o tem ali onem h kateremu od nas, v *Arheološkem vestniku* je tudi objavljala. Toda tisto bistveno, kar se mi zdi, da moram zapisati v njen spomin, je dejstvo, da je nesebično opozorila na nekatere smeri, o katerih kaže razmišljati ob problemih pozne antike in zgodnjega srednjega veka, tudi slovenske arheologe. Prav gotovo se bo marsikaj iz njenih opažanj in ugotovitev še spreminjalo in povsem spremenilo, saj gre za živ tok ene od ved. A pot je bila začrtana, smer ocenjena in prisluhniti smo morali.

Zdaj počiva med nami. V tem dejstvu ni zgolj simbolika. Živi v delu arheološke generacije, ki pravkar dosega svoj najvišji vzpon.

Iva MIKL-CURK